2024/1754

2024 6 24

SPECIALIOJO SOCIALINĖS APSAUGOS KOORDINAVIMO KOMITETO, ĮSTEIGTO PAGAL EUROPOS SĄJUNGOS IR EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS IR JUNGTINĖS DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS AIRIJOS KARALYSTĖS PREKYBOS IR BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMO 8 STRAIPSNIO 1 DALIES P PUNKTĄ, REKOMENDACIJA Nr. 1/2024

2024 m. birželio 5 d.

dėl papildomų Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo protokolo socialinė apsaugos koordinavimo (toliau – Protokolas) įgyvendinimo gairių dėl SSC.11 straipsnio dėl teisės aktų taikymo komandiruotiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims, laikinai dirbantiems ne kompetentingoje valstybėje, aiškinimo [2024/1754]

SPECIALUSIS SOCIALINĖS APSAUGOS KOORDINAVIMO KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą (toliau – Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas) ([1]), ypač į jo Protokolo SSC-7 priedo SSCI.74 straipsnį,

atsižvelgdamas į Protokolo SSC.11 straipsnį,

atsižvelgdamas į Protokolo SSC.14 straipsnį ir Protokolo SSC-7 priedo SSCI.5, SSCI.6 ir SSCI.13–SSCI.18 straipsnius,

kadangi:

(1) pagal Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 8 straipsnio 4 dalies c punktą, Specialusis socialinės apsaugos koordinavimo komitetas (toliau – Specialusis komitetas), veikdamas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 10 straipsnyje nustatytomis sąlygomis, turi įgaliojimus priimti rekomendacijas visais klausimais, jei tai numatyta tame susitarime;

(2) pagal Protokolo SSC-7 priedo SSCI.74 straipsnį, Specialusis komitetas gali priimti papildomas Protokolo ir jo SSC-7 priedo įgyvendinimo gaires;

(3) Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies nuostatomis, kuriomis numatyta Protokolo SSC.10 straipsnio 3 dalies a punkte nustatytos bendrosios taisyklės išimtis, siekiama, kad darbuotojai, darbdaviai ir socialinės apsaugos įstaigos išvengtų administracinių problemų, kurių gali kilti dėl Protokolo SSC.10 straipsnio 3 dalies a punkte nustatytos bendrosios taisyklės taikymo, kai darbo laikotarpis valstybėje, kuri nėra valstybė, kurioje yra darbuotoją komandiruojančios įmonės registruota buveinė ar verslo vieta, arba valstybė, kurioje savarankiškai dirbantis asmuo paprastai vykdo savo veiklą, yra trumpas;

(4) todėl pirma lemiamoji Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sąlyga yra tiesioginiai darbdavio ir jo pasamdyto darbuotojo ryšiai;

(5) siekiant apsaugoti darbuotoją ir užtikrinti jo bei įstaigos, kurioje jis apdraustas, teisę į teisinę apsaugą, būtina visapusiškai užtikrinti, kad laikinos veiklos vykdymo kitoje valstybėje laikotarpiu (komandiruotės laikotarpiu) būtų palaikomi tiesioginiai ryšiai;

(6) antra lemiamoji Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sąlyga yra darbdavio ir valstybės, kurioje jis įsisteigęs, ryšiai. Todėl darbuotojus turėtų komandiruoti tik įmonės, kurios paprastai savo veiklą vykdo valstybės, kurios teisės aktai toliau taikomi komandiruotam darbuotojui, teritorijoje. Dėl to daroma prielaida, kad minėtos nuostatos taikomos tik įmonėms, kurios paprastai vykdo didelę veiklos dalį valstybės, kurioje jos įsisteigusios, teritorijoje;

([1]) OL L 149, 2021 4 30, p. 10.

(7) pagal darbo sutartį ir savarankiškai dirbantiems asmenims preliminarūs laikotarpiai turėtų būti nustatomi nepaisant konkretaus atvejo įvertinimo;

(8) tiesioginiai ryšiai nebegali būti užtikrinami, jei komandiruotas darbuotojas paskirtas dirbti trečiojoje įmonėje;

(9) komandiruotės laikotarpiu būtina turėti galimybę atlikti visus patikrinimus, visų pirma susijusius su įmokų mokėjimu ir tiesioginių ryšių palaikymu, siekiant teisingai taikyti minėtas nuostatas, ir užtikrinti, kad būtų tinkamai informuojami administracinės įstaigos, darbdaviai ir darbuotojai;

(10) darbuotojas ir darbdavys turėtų būti tinkamai informuojami apie sąlygas, pagal kurias komandiruotam darbuotojui leidžiama taikyti valstybės, iš kurios jis komandiruotas, teisės aktus;

(11) siekiant įgyvendinti Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalį ir vadovaujantis Protokolo SSC.59 straipsnio 5 dalyje nustatyta tarpusavio keitimosi informacija ir bendradarbiavimo pareiga, nustatomos tam tikros kompetentingų įstaigų prievolės,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatos turėtų būti taikomos darbuotojui, kuriam vykdant darbdavio paskirtą veiklą taikomos valstybės (toliau – siunčiančioji valstybė) teisės aktai ir kurį darbdavys išsiuntė į kitą valstybę (toliau – darbo valstybė) dirbti minėtam darbdaviui.

Turėtų būti laikoma, kad dirbama siunčiančiosios valstybės darbdaviui, jei nustatoma, kad dirbama tam darbdaviui ir kad toliau palaikomi tiesioginiai darbuotojo ir jį komandiravusio darbdavio ryšiai.

Siekiant nustatyti, ar toliau palaikomi tokie tiesioginiai ryšiai (taigi darant prielaidą, kad darbuotojas tebėra pavaldus jį komandiravusiam darbdaviui), reikėtų atsižvelgti į tam tikrus aspektus, įskaitant atsakomybę už įdarbinimą, darbo sutartį, atlyginimą (nepažeidžiant galimų siunčiančiosios valstybės darbdavio ir darbo valstybės įmonės susitarimų dėl apmokėjimo darbuotojams), atleidimą ir teisę nustatyti darbo pobūdį.

Dėl Protokolo SSC-7 priedo SSCI.13 straipsnio 1 dalies taikymo patikslintina, kad jei valstybės, kurioje įsisteigęs darbdavys, teisės aktai taikomi bent mėnesį, gali būti vertinama, kad reikalavimas „prieš pat to asmens darbo pagal darbo sutartį pradžią“ yra įgyvendintas. Esant trumpesniems laikotarpiams, reikia įvertinti kiekvieną konkretų atvejį atsižvelgiant į visus kitus susijusius veiksnius.

Siekiant nustatyti, ar darbdavys paprastai vykdo didelę veiklos dalį valstybės, kurioje jis įsisteigęs, teritorijoje (jei būtina ir kyla abejonių), tos valstybės kompetentingos įstaigos prašoma patikrinti visus kriterijus, kuriais apibūdinama to darbdavio vykdoma veikla, įskaitant įmonės registruotos buveinės ir administracijos vietą, toje valstybėje ir kitoje valstybėje dirbančių administracijos darbuotojų skaičių ir vietą, kurioje įdarbinti komandiruoti darbuotojai, taip pat vietą, kurioje su klientais sudaryta dauguma sutarčių, įmonių ir darbuotojų sutartims bei įmonių ir klientų sutartims taikomus teisės aktus, apyvartą per atitinkamą įprastą laikotarpį kiekvienoje susijusioje valstybėje ir siunčiančiojoje valstybėje įgyvendinamų sutarčių skaičių. Tai nėra išsamus sąrašas, nes kriterijai turėtų būti pritaikomi kiekvienam atskiram atvejui ir jais turėtų būti atsižvelgiama į įmonės veiklos, vykdomos valstybėje, kurioje ji įsisteigusi, pobūdį.

2. a) Tarpvalstybinis nuotolinis darbas – veikla, kurią galima vykdyti bet kurioje vietoje ir kuri galėtų būti vykdoma darbdavio patalpose arba verslo vietoje, ir

— kuri vykdoma kitoje valstybėje ar kitose valstybėse nei ta, kurioje (-iose) yra darbdavio patalpos arba verslo vieta; taip pat

— kuri yra atliekama naudojantis informacinėmis technologijomis ryšiui su darbdavio ar įmonės darbo aplinka, taip pat suinteresuotaisiais subjektais ir (arba) klientais palaikyti, siekiant atlikti darbdavio ar klientų (jeigu kalbama apie savarankiškai dirbančius asmenis) darbuotojui pavestas užduotis.

b) Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punkte vartojama terminas „darbdavio siunčiami“ taip pat turėtų būti taikomas tiems darbuotojams, kurių darbdavys oficialiai arba neoficialiai sutinka, kad jie laikinai savo darbdavio vardu vykdytų tarpvalstybinį nuotolinį darbą 100 % savo darbo laiko, kai tai daroma atsitiktine tvarka ir nėra įprasto darbo modelio dalis. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų įvykdyti kitas komandiruotės laikotarpiui taikomas sąlygas, nustatytas Protokolo SSC.11 straipsnyje ir SSC-7 priedo SSCI.13 straipsnyje.

3. Dėl Protokolo SSC-7 priedo SSCI.13 straipsnio 3 dalies taikymo reikalavimų atitikimas valstybėje, kurioje asmuo įsisteigęs, vertinamas pagal tokius kriterijus: ar jis naudoja patalpas, ar moka mokesčius, ar turi tarnybinį pažymėjimą ir PVM mokėtojo kodą arba ar yra užsiregistravęs prekybos rūmuose ar profesinėse organizacijose. Nurodoma, kad jei veikla vykdoma bent du mėnesius, manoma, kad reikalavimas „tam tikrą laiką iki dienos, kurią jis nori pasinaudoti to straipsnio nuostatomis“ yra įgyvendintas. Esant trumpesniems laikotarpiams, reikia įvertinti kiekvieną konkretų atvejį atsižvelgiant į visus kitus susijusius veiksnius.

4. a) Laikantis šios rekomendacijos 1 punkto nuostatų, Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punktas turėtų būti toliau taikomas komandiruotam darbuotojui, jei komandiruotas darbuotojas, kurį siunčiančiojoje valstybėje įsisteigusi įmonė komandiravo į darbo valstybės įmonę, taip pat yra komandiruotas į tos pačios darbo valstybės vieną ar daugiau kitų įmonių, jei jis toliau dirba jį komandiravusiai įmonei. Visų pirma tai gali būti tas atvejis, kai įmonė darbuotoją komandiravo į valstybę tam, kad jis vėliau ar tuo pačiu metu dirbtų dviejose ar daugiau toje pačioje valstybėje įsisteigusių įmonių. Pagrindinis ir lemiamas aspektas yra tas, kad toliau dirbama komandiravusios įmonės vardu.

Komandiruotės į skirtingas valstybes laikotarpiai, kurie iš karto eina vienas po kito, kiekvienu atveju turėtų reikšti naują komandiruotės laikotarpį, kaip apibrėžta Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punkte.

b) Trumpalaikis komandiruoto darbuotojo veiklos darbo valstybės įmonėje nutraukimas dėl bet kokios priežasties (atostogų, ligos, mokymo komandiruojančioje įmonėje ir pan.) neturėtų būti laikomas komandiruotės laikotarpio pagal Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punktą nutraukimu.

c) Pasibaigus darbuotojo komandiruotės laikotarpiui, komandiruotės laikotarpis tam pačiam darbuotojui, tose pačiose įmonėse ir toje pačioje valstybėje negali būti atnaujintas nepraėjus bent dviem mėnesiams nuo ankstesnės komandiruotės pabaigos. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis galima šio principo taikymo išimtis.

5. Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatos neturėtų būti taikomos ar turėtų nustoti būti taikomos visų pirma, jei:

a) įmonė, į kurią darbuotojas buvo komandiruotas, paskiria jį dirbti kitoje įmonėje valstybės, kurioje ji įsisteigusi;

b) į valstybę komandiruotas darbuotojas paskirtas dirbti kitoje valstybėje įsisteigusioje įmonėje;

c) valstybėje darbuotojas įdarbinamas tam, kad kitoje valstybėje įsisteigusi įmonė jį išsiųstų į trečiojoje valstybėje įsisteigusią įmonę.

6. a) Valstybės, kurios teisės aktai taikomi susijusiam asmeniui pagal Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies a punktą šioje rekomendacijoje nurodytais atvejais, kompetentinga įstaiga turėtų tinkamai informuoti darbdavį ir susijusį darbuotoją apie sąlygas, pagal kurias komandiruotam darbuotojui toliau gali būti taikomi šios valstybės teisės aktai. Darbdavys turėtų būti informuojamas apie galimus patikrinimus darbuotojo komandiruotės laikotarpiu, siekiant nustatyti, ar komandiruotės laikotarpis dar nėra pasibaigęs. Šie patikrinimai gali būti susiję su įmokų mokėjimu bei tiesioginių ryšių palaikymu.

Valstybės, kurioje įsisteigęs susijęs asmuo ir kurios teisės aktai toliau taikomi savarankiškai dirbančiam asmeniui pagal Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies b punktą, kompetentinga įstaiga turėtų tinkamai informuoti jį apie sąlygas, pagal kurias jam toliau gali būti taikomi tos valstybės teisės aktai. Susijęs asmuo turėtų būti informuojamas apie galimus patikrinimus jo laikinos veiklos vykdymo valstybėje, kurioje jis veikia, laikotarpiu, siekiant užtikrinti, kad tai veiklai taikomos sąlygos nepasikeitė. Tokie patikrinimai visų pirma gali būti susiję su įmokų mokėjimu ir infrastruktūros, būtinos jo veiklai vykdyti valstybėje, kurioje jis įsisteigęs, palaikymu.

b) Be to, į kitą šalį komandiruotas darbuotojas ir jo darbdavys turėtų pranešti siunčiančiosios šalies kompetentingai įstaigai apie pasikeitimus, atsiradusius darbuotojo komandiruotės laikotarpiu, visų pirma jei:

— komandiruotė, dėl kurios buvo kreiptasi, taip ir neįvyko,

— veikla nutraukiama ne dėl šios rekomendacijos 4 dalies b punkte nurodytų priežasčių,

— komandiruotą darbuotoją darbdavys paskyrė į kitą siunčiančiosios valstybės įmonę, visų pirma įmonės susijungimo ar perdavimo atveju.

c) Siunčiančiosios valstybės kompetentinga įstaiga, prireikus ir kai to paprašoma, darbo valstybės įstaigai turėtų pateikti šios rekomendacijos 6 straipsnio b punkte nurodytą informaciją.

d) Siunčiančiosios valstybės ir darbo valstybės kompetentingos įstaigos turėtų bendradarbiauti atlikdamos minėtus tikrinimus ir kai kyla abejonių dėl Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalies taikymo.

7. Kompetentingos įstaigos turėtų vertinti ir stebėti situacijas, kurioms taikoma SSC.11 straipsnio 1 dalis. Visų pirma kriterijai, pagal kuriuos vertinama, ar darbdavys paprastai vykdo veiklą valstybės teritorijoje, ar palaikomi tiesioginiai įmonės bei darbuotojo ryšiai, ar savarankiškai dirbantis asmuo palaiko infrastruktūrą, reikalingą veiklai vykdyti valstybėje, turėtų būti nuolat ir vienodai taikomi tais pačiais ar panašiais atvejais.

8. Siekdamas įgyvendinti Protokolo SSC.11 straipsnio 1 dalį, Specialusis komitetas skatina valstybių kompetentingų valdžios institucijas bendradarbiauti ir dalytis informacija bei geroją patirtimi, nustatydamos ir klasifikuodamos įmonių ir darbuotojų vertinimo kriterijus ir atsižvelgdamos į taikomas kontrolės priemones. Todėl administracinių įstaigų, įmonių ir darbuotojų labui jis palaipsniui gali parengti papildomas gaires dėl darbuotojų komandiravimo ir savarankiškai dirbančių asmenų vykdomos antrinės veiklos kitoje nei jų įsisteigimo valstybėje.

Priimta Briuselyje 2024 m. birželio 5 d.

Specialiojo socialinės apsaugos koordinavimo komiteto vardu

Bendrapirmininkiai

Jordi CURELL GOTOR

Ronan O'CONNOR